

Könyvismertető

Dr. jur. Deák József

Ritecz György – Sallai János: A migráció trendjei, okai és kezelésének lehetőségei c. könyvéről

Ritecz György – Sallai János; „A migráció trendjei, okai és kezelésének lehetőségei”, Hanns Seidel Alapítvány, 2015, Coroba nyomda – Budaörs, ISBN 998-97388484-3-7 c., 127 oldalas kötete december 1-én került ki a nyomdából, a kézirat pedig 2015 augusztus 15-én zárult. Az egykori Határőrség két elismert határőrizeti, mai szóhasználat szerint határrendész kutató-szakembere a kézirat lezárásának idejét, alighanem Magyarország migrációs helyzetében, az utóbbi időben szinte napról-napra bekövetkező, várt és előre nem is sejthető változások miatt tartották fontosnak rögzíteni.

A migráció, Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájában (1035/2012. (II.21.) kormányhatározat 1. melléklete) az országunkat érintő, több mint tucatnyi biztonsági fenyegetés és kihívás felsorolásában, bekövetkezésének előre megjósolható valószínűsége, veszélye miatt, még az utolsó előttiként szerepelt, a természeti és ipari katasztrófák, a szervezett bűnözés, az illegális kábítószerkereskedelem után, csak a hazai szélsőséges csoportok jelentette biztonsági fenyegetést megelőzően szerepelt. Olyan természetes, ugyanakkor összetett jelenségként, amely gazdasági és demográfiai előnyöket, valamint köz- és nemzetbiztonsági kockázatokat egyaránt magában rejt. Mint láthatjuk ebben az értékelésben a gazdasági, demográfiai előnyök még megelőzik a jelenség köz- és nemzetbiztonsági kockázatait. A közelmúlt, három éve még előre nem várt, nem látható európai fejleményei, tragikus eseményei és a Magyarország déli határain idén bekövetkezett események miatt, mára hazánkban is a kockázatok kerültek előtérbe...

A kiadvány terjedelmét jóval meghaladó aktualitású mélységű áttekintést kínál a téma iránt érdeklődő a migráció témájával foglalkozó szakavatott és laikus olvasói számára, hisz mint bevezetője első sorából kiderül: „Az egyetemes és a magyar történelem során a migráció egyaránt folyamatosan jelen volt, jelen van, és ismerve a globalizáció jellemzőit, a jövőben is jelen, sőt meghatározó lesz.”...

Tehát nincs új a nap alatt – mint olvashatjuk a továbbiakban –, mivel népünk honfoglalás és honalapítás előtti életmódjából adódóan, vándorló nép volt. A Volga és a Káma folyótól, a sztyeppéken áthaladva érkezett a Kárpát-medencébe. A letelepedést követően, első királyunk István államalapítása óta törvényeinkből is jól követhetően folyamatosan jelen vannak országunkban a nem magyar állampolgárságú „idegen”, bevándorlók; hittértők, zarándokok, kereskedők, zsidók, német lovagok, jászok, kunok, rácok, horvátok, szerbek, svábok, lengyelek, csehek, olaszok stb. formájában.

Magyarország fejlődéstörténetében meghatározó dualista időszakban pedig egyszerre alakult ki a tömeges bevándorlás és a kivándorlás jelensége, melyre 1885-ben törvényjavaslatával először Irányi Dániel irányította rá a figyelmet. „Magyarország határai minden megszorítás nélkül nyitva állanak minden külföldinek. Senki sem kérdi tőle kicsoda, honnan jön, miért jött, miből él. Lehet becsületes ember – s a legtöbb az – de lehet gonosztevő is.”...

A kormány későbbi, a ki- és bevándorlás kezelésére elkészített és benyújtott komplex törvénycsomag alapján, a könyv két szerzőjének megítélése szerint a korabeli politikai vezetés jól felmérte és értékelte a helyzetet; nem csak a ki- vagy bevándorlási problémáját kell kezelni, hanem a két kérdésre csak átfogó, komplex válasz adható, mindenképp vizsgálva a határelenőrzés rendszerét, és a kivándorláshoz szorosan kapcsolódó útlevél-jogszabály meghozatalát is.

A komplex törvénycsomag (1903. évi IV. (a kivándorlásról) és V. (külföldieknek a magyar korona országai területén való lakhatásáról) törvénycikk vitája során elhangzottakból kiderül, milyen válaszok születtek akkor a ki- és bevándorlás kérdésére: „a kivándorló lakosság elsősorban önmagának akar használni, hogy nagyobb igények mellett, és a messze távolban magának jólétet teremtsen. Ezt a jobblétre irányuló törekvést kényszereszközökkel meggátolni vagy megakadályozni nem lehet a modern állam hivatása, mert hiszen ezen eljárás a közszabadság elemi előfeltételével ütköznék össze.” A mai hazai és európai uniós szóhasználat szerinti terrorveszélyt is hasonlóképp látták: „Nem lehet célja a bevándorlási kérdés rendezésének, hogy kínai falakkal vegyük magunkat körül a külföldiekkel szemben, de kínai falként kell emelkednie azon külföldi elé, aki az állam érdekeire hátrányossá válhat.”

A nomád vándorlástól a „globál nomádságig”

Az emberiség egyetemes történelmére kitekintve a Római Birodalom bukásának külső oka éppen az európai kontinens keleti térségeiből, és Ázsiából kiinduló más civilizációval, kultúrával rendelkező tömegek felkerekedése, népvándorlása volt. Később a nagy francia forradalom hatására, először Európában, majd az egész világon ébredtek öntudatra a nemzetek, nemzetiségek. Felerősödött a nacionalizmus, a sovinizmus, az idegengyűlölet, a pogromok (például a XIX. századi oroszországi nagy zsidóüldözések). Később Amerika, majd Afrika felfedezése, az új földrészek telepések általi birtokba vétele, mind-mind újabb lökést generáltak a hazájukat elhagyó migránsoknak, sőt egész népcsoportoknak.

Napjainkra a migráció mozgatóerői, elősegítő tényezői között meghatározó a globalizáció hatása. A technika vívmányai következtében az a tény, hogy ma a Föld majdnem minden pontja 24 órán belül közlekedési eszközzel elérhető és a Föld (szinte) bármelyik pontjáról telefonhívás, internet kapcsolat létesíthető, a Földet, a szerzők megállapítása szerint egyfajta globális faluvá zsugorította, amelyben minden emberi tett és állapot eredője a maslowi szükséglet egyre jellemzőbb állandó vándorlást eredményez.

Megfogalmazásuk szerint a migráció „lényegét tekintve elsősorban a biztonsági, illetve más szükségletek kielégítése érdekében végzett tartós helyváltoztatás, amely más érintett embercsoportok biztonsági és más szükségleteinek kielégítését akadályozhatja, veszélyeztetheti.”

A könyv további részében áttekintik a migrációt befolyásoló tényezőket, részletesebben taglalva a migrációhoz kötődő emberi megítélés fogalmait, különösen a menekült és a gazdasági migráns meghatározását, a migrációt kibocsátó, befogadó és a tranzit országok problémakörét. Részletes migrációs trendek bemutatásával, majd elemzésével külön fejezetet szentelnek a globalizációnak, mint a migráció katalizátorának a világban, Európában és Magyarországon. Egyebek közt kiderül, hogy nem egyszerűen a migránsok a terroristák, hanem mi „nyugatiak” teremtettünk egyes országokban a terrorcselekmények tömegét kiváltó helyzetet, saját hazájukból menekülésre készítve sokakat.

A szerzők nem csak felvázolják, és szinte az olvasók számára is kézzelfoghatóan érzékeltetik a migráció problémáját, hanem a rájuk jellemző alapossággal körül járnak a Teke András, egykori határőr-tiszt kollégájuk IBM (Integrated Border Management – Integrált Határigazgatás) főként fejlesztésközpontú munkadefiníciója alapján továbbfejlesztett „SAS” (Schengen Aquis System: Schengen Aquis Rendszer;) elnevezésű, Ritecz György által javasolt lehetséges megoldást. (A FRONTEX (az Európai Unió Tagállamai Külső Határain Való Operatív Együttműködési Igazgatásért Felelős Európai Ügynökség) tevékenysége, mint a könyvből kiderül, szintén az IBM-en alapul, bár az utóbbi időben az integráció helyett inkább a dezintegráció a jellemzője.) A migráció kezelésében felhasználni ajánlott tíz alkotóelem közt szerepelnek a politikai, gazdasági és tájékoztató eszközök; a vízumrendszer; a delegált okmányszakértő; az összekötő tisztviselők, valamint a tranzit államok határellenőrzési rendszere; a külső határok szigorú őrizete; a kiegyenlítő intézkedések, továbbá a belső határ térsége és a szállító vállalatok felelősségének, és a biztonságos harmadik országoknak a kérdésköre.

A könyvismertető zárásaként ismét célszerű felidézni, hogy a könyv kiadója az a bajorországi Hanns Seidel alapítvány, amely még a Határőrség fejlesztéséhez felbecsülhetetlen értékű szakmai segítséget nyújtva napjainkig folyamatosan sok hazai rendészeti kezdeményezést segít.

Negyedszázados fennállásukat ünneplő tudományos társaságok

Dr. jur. Deák József

Absztrakt: Megalapításuk 25 évvel ezelőtti körülményeire és az azóta eltelt időszak alatt végzett tudományos munkásságra emlékezett ünnepi közgyűlésen nemrégiben, előbb a Magyar Hadtudományi Társaság (MHTT), majd a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság (SZBMRTT). Az utóbbi közgyűlés, két 65 éves kandidátus taguk, az alapító elnök; dr. Parádi József ny. ezredes, főiskolai tanár és Dr. Gáspár László, ny. alezredes, az NKE címzetes egyetemi docense, tiszteletére készített ünnepi tanulmánykötettel, egy másik perspektívából is érzékeltette, milyen tudományos nívón ápolja a társaság a magyar rendvédelem-történetet.

Kulcsszavak: Magyar Hadtudományi Társaság, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, tudományos munkásság

Abstract: At their recent festive assembly, the Hungarian Association of Military Science and the Szemere Bertalan Hungarian Scientific Society of the History of Law Enforcement commemorated the circumstances of their foundation 25 years ago and the scientific work performed since that time. The latter assembly issued a festive collection of studies to honour two of their 65-year-old members, József Parádi dr., retired colonel and college professor, the founding president and László Gáspár Dr., retired lieutenant colonel, university professor of the NKE. The collection showed the scientific level the society deals with the history of law enforcement from an other perspective.

Keywords: Hungarian Association of Military Science, Szemere Bertalan Hungarian Scientific Society of the History of Law Enforcement, scientific work